Anul XVII No. 356. — Joŭ 30 Decembrie 1899

5 Bani foaia în România — 10 Bani în străinătate

ABONAMENTE
România | Străinătate
Lei 5.— Trei luni 10 Lei
» 9.80 Şase luni 20 »
» 19.50 Un an 40 »
Abonaţii primesc gratis „Universul Literar" colorat.

UNIVERSUL

CELE DIN URMĂ ŞTIRI DIN LUMEA INTREAGA

ANUNCIURI
Pag. II şi III: Linia corp 7 Bani 30
Pag. IV: » 15
Inserţii şi Reclame 1 leŭ linia

REDACŢIA: Strada Brezoianu No. 11, Bucureşti.
Telefon No. 75.
Adresa telegrafică: Universul—Bucureşci.

Abonamentele şi Anunţurile se primesc la: ADMINISTRAŢIA: Str. Brezoianu 11, Bucureşti

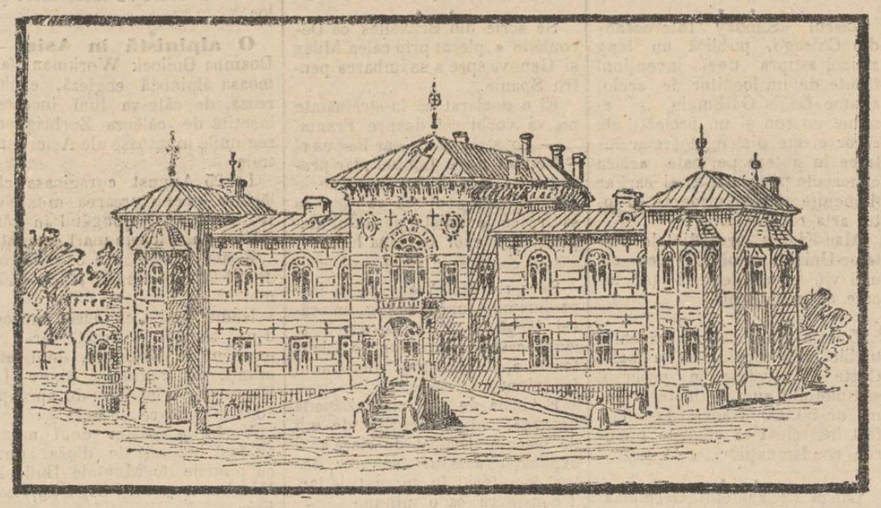

Palatul episcopal din Galaţi.— (Vezi explicaţia)

„UNIVERSUL" de ieri s'a tipărit în 97.480 exemplare.

Calendar pe anul 1899

Ortodox

Mercuri, 29 Decembre.— S-ţii 14 mii prunci ucişi de Irod.

Catolic

Miercuri, 10 Ianuarie.— Agaton

Soarele resare 7.37; apune 4.38

Bucureşti, 29 Decembrie.

ANUL POLITIC

Poimâine se încheie anul 1899, un an de grea încercare pentru poporul nostru. Să recapitulăm pe scurt evenimentele politice mai însemnate, cari aŭ umplut viaţa publică a acestuĭ an.

Începutul sĕŭ a fost turbure. Toţi oamenii de bine aŭ trebuit să fie dureros impresionaţi de mişcările ţărăneşti cari aŭ turburat câte-va judeţe. Epilogul acesteĭ fierberi l'am avut tocmaĭ la Maĭ, în Slatina.

Situaţiunea în această privinţă era cu atât maĭ îngrijitoare, cu cât am avut un an agricol foarte rĕŭ, care a sporit mizeria în chip considerabil.

La încheierea anuluĭ, constatăm cu dreaptă mândrie că ţara noastră e destul de sănătoasă, de oare-ce a putut trece liniştită prin împrejurări aşa de grele.

Un alt eveniment important al anuluĭ a fost forma nouă pe care a luat-o lupta dintre partidele noastre politice, adusă la ultimul stadiŭ.

Până aci, era obiceiŭ consacrat ca opoziţiunea să iasă din Parlament atunci când vroia să arate că guvernul trebue să se retragă.

Anul acesta, împrejurările aŭ adus o schimbare în această privinţă. Opoziţiunea nu s'a retras din Parlament atunci când a socotit că trebue să dea asalt guvernuluĭ, ci a rĕmas la locul eĭ; a oprit însă mersul maşineĭ guvernamentale prin obstrucţionism.

In viaţa noastră parlamentară de 33 de aniĭ, e prima oară când se întrebuinţează acest mijloc de luptă. Evenimentul merită să fie relevat din nămolul întîmplărilor zilnice.

Al treilea fapt pentru viaţa noastră politică, în curgerea acestuĭ an, e sporirea resurselor Statuluĭ prin legile, parte votate, parte propuse în sesiunea actuală.

Deja cu aceste evenimente anul 1899 nu poate fi socotit ca un an ordinar.

Aŭ maĭ fost însă evenimente politice de ordin personal, cu o însemnătate deosebit de mare.

In această categorie de fapte trebue să înregistrăm, în primul rînd, moartea luĭ Lascar Catargiu, şeful partiduluĭ conservator, om încercat în multe lupte, conducĕtor al ţărĭĭ în vremurĭ de grea cumpĕnă.

O pierdere de aceiaşĭ ordine ne-aŭ adus-o zilele din urmă, prin moartea luĭ Menelas Ghermani, unul din ceĭ maĭ vrednicĭ financiarĭ aĭ ţărĭĭ.

Dacă am vrea să încheiem bilanţul politic al acestuĭ an, ne ar fi foarte greŭ să găsim o formulă satisfăcĕtoare. Vom zice despre el atâta: că multe încercări grele ne-a adus, dar că în acelaşĭ timp ne a întărit conştiinţa, că suntem un popor sănătos, care ştie să îndure rĕul fără să-şĭ piardă cumpĕtul.

Să speram că anul viitor nu ne va maĭ încerca aşa de greŭ.

Din Austro-Ungaria

(*Coresp. part. a «Universului»*)

Viena, 26 Decembrie.

Situaţia politică

Prin cercurile politice de aicĭ se vorbeşte că viitorul prim-ministru desemnat de împĕratul, adică dr. Koerber, a şi intrat în tratative cu diferiţi bărbaţi politicĭ, cu privire la formarea nouluĭ cabinet. Misiunea luĭ Koerber este ca să aplaneze diferendele naţionale între germanii şi cehiĭ din Boemia. Noul cabinet se va forma îndată după închiderea sesiuneĭ delegaţiunilor.

Sunt mulţi bărbaţi politicĭ, cari nu'şĭ prea fac ideĭ optimiste asupra nouluĭ guvern, de oare-ce atât cehiĭ cât şi germanii persistă în postulatele lor naţionale.

Pedepsirea profesoruluĭ dr. Schenk

Profesorul de la Universitatea de aicĭ, dr. Schenk, directorul institutuluĭ de embriologie, după cum se ştie, publicase acum douĭ aniĭ o broşură senzaţională, în care afirma că, după metoda luĭ, va putea stabili sexul copiluluĭ, încă în stare de embrion.

Publicarea acesteĭ broşurĭ a produs o mare supărare între profesoriĭ facultăţiĭ de medicină şi dr. Schenk a fost tras în cercetare disciplinară acuzat că pentru pretinsa sa descoperire ştiinţifică şi-a făcut reclamă comercială. Profesorul Schenk a primit în urma acestora un avertisment în faţa întreguluĭ Senat universitar.

După cât-va timp majoritatea profesorilor de medicină aŭ cerut printr'o adresă ministeruluĭ de instrucţie publică amovarea profesoruluĭ dr. Schenk.

Dr. Hartel, ministrul de instrucţie în fostul cabinet Clary, rĕspunse că ia la cunoştinţă adresa profesorilor, dar că este de părere a se insista pe lângă dr. Schenk, ca acesta să'şĭ dea demisia din motive de sănătate. Dacă nu va voi, atunci ministerul îl va trece la pensie din oficiu.

In acelaşĭ timp profesoruluĭ Schenk i s'a dat un concediu pe timp nedeterminat, având să'şĭ dea demisia din directoratul institutuluĭ de embriologie.

In locul sĕŭ a fost numit profesorul dr. Zuckerkandl.

Un ziar află că dr. Schenk 'şĭ va da zilele acestea demisia, fără ca să maĭ facă vre-un pas de drept.

O declaraţie de amor cu sinucidere

Din Debreţin se anunţă că studentul Ludwig Buzicĭ şi-a ales un mijloc extra-ordinar ca să-şĭ exprime înfocatul sĕŭ amor faţă de o d-şoară din aristocraţia de acolo, care nu ştia că ea este idealul luĭ.

Declaraţia de amor a consta dintr'o serenadă şi apoĭ dintr'o împuşcătură, pe care şi-a tras-o tînĕrul, cu gând de sinucidere.

Ludwig Buzicĭ, îndată ce veni la Debreţin se înamoră la nebunie de o tînĕră şi frumoasă d-şoară, care locuia la un unchiŭ al eĭ.

Nenorocitul nu îndrăsni să-ĭ facă o mărturisire despre nemărginitul sĕŭ amor.

Modul cum a dovedit aceasta a produs o impresie din cele maĭ penibile asupra d-şoareĭ şi a rudelor eĭ.

Ludwig, după ce chefui în noaptea aceea luă un taraf, de lăutarĭ, se duse sub fereastra iubiteĭ sale, şi după ce porunci lăutarilor să tragă un cântec de jale şi de amor, 'şĭ descărcă un glonte de revolver în pept.

Nenorocitul a fost transportat la spital, unde după 3 zile de chinurĭ groaznice a încetat din viaţă.

Faptul acesta a produs o mare sensaţie în tot oraşul.

Habs.

Politica externă

Politica rusească în Bulgaria

Telegramele din Sofia anunţă că Nicolae II a vestit pe principele Bulgarieĭ că va veni împreună cu împĕrăteasa Alexandra Teodorowna să asiste la inaugurarea monumentuluĭ luĭ Alexandru II, a cărui înălţare a fost votată de Sobranie.

Această vizită a Ţaruluĭ în Bulgaria este de sigur un eveniment de o mare însemnătate şi de o adâncă semnificaţiune pentru toată politica slavă din peninsula balcanică. Printr'însa Ţarul voeşte să dea creştinilor ortodoxĭ de dincolo de Dunăre o nouă dovadă de interesul ce le poartă şi de protecţiunea cu care îĭ a înconjurat în tot-d'auna. Intr'un cuvînt, Nicolae II ţine să afirme influenţa morală a Rusieĭ în Orientul Europeĭ.

Ca împĕrat al Rusieĭ, Ţarul este cel maĭ puternic suveran slav şi ca şef al bisericeĭ ortodoxe el a apărut în tot-d'auna în ochiĭ slavilor ca protectorul lor.

Această situaţiune ĭ-a dat o influenţă fără seamĕn în peninsula Balcanică şi i-a permis a crede multă vreme că va fi cuceritorul Constantinopoluluĭ.

Trebuie oare să vedem în politica actualuluĭ Ţar şi în viitoarea luĭ vizită în Bulgaria o manifestaţiune a intenţiunilor sale de dominaţiune efectivă saŭ din potrivă de dominaţiune pur religioasă? Istoria Orientuluĭ şi în special istoria Bulgarieĭ din aceştĭ din urmă aniĭ, ne arată clar că influenţa rusească în Orient tinde din ce în ce maĭ mult a se mărgini la o influenţă morală. Intr'adevĕr, momentul în care Rusia putea maĭ mult ca oriând să resolve în favoarea eĭ chestia Orientuluĭ, era în 1877, când după înfrîngerea turcilor la Plevna, după trecerea Balcanilor, armatele împĕrăteşti ajunseseră până la San-Stefano. Dar tractatul ce s'a iscălit acolo precum şi evenimentele ce aŭ decurs dintr'însul aŭ dovedit Ţaruluĭ Alexandru II şi succesoruluĭ sĕŭ Alexandru III că Rusia nu putea să ia Turcia, întĕiŭ fiind-că cele-l'alte state aveaŭ prea mare interes în conservarea imperiuluĭ otoman pentru a lăsa în mâinile ruşilor Constantinopolul, cel maĭ admirabil punct strategic din Orient, şi pe urmă fiind-că chiar naţionalităţile slave şi ortodoxe din peninsulă aŭ în virtutea unuĭ sentiment înăscut popoarelor şi pe care sociologia ni'l arată pretutindeni, tendinţa să constituească state aparte, independente de orĭ-ce jug strein.

Congresul din Berlin şi domnia luĭ Alexandru de Battenberg aŭ dovedit aceste două lucrurĭ. Toate pretenţiunile la cari a trebuit să renunţe Gorciakoff la Berlin sunt prea cunoscute pentru ca să le maĭ rememorez aci. Destul că după ce putuse crea marea Bulgarie, Rusia nu a putut păstra autoritatea eĭ nicĭ asupra micеĭ Bulgariĭ.

Trimisese acolo ca domnitor pe principele Alexandru de Battenberg, ruda Ţaruluĭ, şi pe o mulţime de ofiţerĭ ruşi cu misiunea de a reforma armata bulgară şi de a crea un partid politic cu desăvârşire muscălesc, care să conducă toată politica internă a Bulgarieĭ. Acest partid n'a reuşit însă a face nimic pentru causa rusească; maĭ mult încă, Principele de Battenberg a fost silit să se pună în capul mişcăreĭ naţionale şi în contra voinţeĭ şi ordinelor Ţaruluĭ să ocupe Rumelia şi să emancipeze din ce în ce maĭ mult Bulgaria de pretenţiile fostuluĭ eĭ protector.

Iată cum Ţarul voind să pună Bulgaria sub influenţa luĭ, a întors-o în contra luĭ şi a contribuit la formaţiunea eĭ ca stat a parte. Principele Ferdinand fiind ales, după triumfulpartiduluĭ naţional bulgar, nu putea natural găsi de cât avantagiĭ într'o împăcare cu Rusia, căcĭ era aci un mijloc de a'şĭ asigura poziţiunea în Turcia şi de a contrabalanţa pretenţiunile Sultanuluĭ. De aceea l'am vĕzut că a căutat prin toate mijloacele să se apropie de ruşi la finele vieţeĭ luĭ Alexandru III, de aceea maĭ târziŭ a botezat pe fiul sĕŭ, principele Boris, moştenitorul tronuluĭ bulgar, în religia ortodoxă şi i-a dat ca naş pe Nicolae II, de aceea în fine a vizitat pe Impĕratul Rusieĭ la Peterhoff, în primă-vara anuluĭ 1898.

Vizita ce Ţarul a anunţat va întări aceste relaţiunĭ şi va determina definitiva împăcare între Rusia şi Bulgaria. Nu e maĭ puţin adevĕrat însă că condiţiunile s'aŭ schimbat cu totul, că Ţarul nu maĭ are a face cu o dependinţă a împĕrăţieĭ sale, ci cu o naţie ce e fericită că se poate bucura de sprijinul luĭ. De altmintrelea Rusia a priceput acest lucru şi de aceea de 15 aniĭ a părăsit Orientul, unde nu obţinea de cât rezultate platonice, pentru Extremul Orient şi Asia centrală, unde se poate aştepta la rezultate maĭ materiale şi maĭ considerabile.

Să renunţe însă cu totul la Orient ar fi fost să mărturisească slăbiciunea luĭ, de aceea Ţarul caută să maĭ menţină acolo o autoritate morală şi religioasă, care îĭ va folosi poate în viitor. Prin călĕtoria luĭ, prin pompa cu care va înconjura-o, va materializa această autoritate şi va reaminti tuturor că maĭ trăeşte la Petersburg şeful ortodoxieĭ slave, protectorul suprem al creştinilor asupriţi din Orient.

I. G. D.

DIN VIAŢA LUI KRUEGER

In acest moment Krueger, preşedintele Transvaaluluĭ, e omul cel maĭ popular din toată lumea. Şi cu toate acestea el ne e cunoscut maĭ mult din caricaturile preseĭ engleze. Culeg de icĭ şi de colo câte-va anecdote curioase din viaţa sa, aşa că cititorul îşĭ va putea face despre el o idee maĭ precisă.

* * *

Krueger şi engleziĭ.

Krueger ştie şi înţelege limba engleză, dar nu o vorbeşte, ci cere în tot-d'a-una un interpret. Dacă interlocutorul sĕŭ a spus un spirit, el, cu toate că l'a înţeles, aşteaptă pentru ca să rîdă până ce-ĭ se traduce.

Cunoaşte de minune psihologia inamicilor sĕĭ. Iĭ place foarte mult de a arăta în mod foarte flegmatic dispreţul ce are pentru eĭ. Odată s'a dus să-ĭ facă vizită un înalt personagiŭ. Interpretul se grăbi să-ĭ enumere toate titlurile şi gradele luĭ, dar vĕzând că Krueger nu-l trata cu mare deferenţă, adaose: Dar a fost şi vice-rege al Indieĭ!

— Eĭ bine, — rĕspunse Krueger,— spune-ĭ că eŭ am fost păzitor de porcĭ!

Altă-dată Krueger se afla în Iohannesburg la un meeting; trebuind să ia cuvîntul, a început cu formula obicĭnuită: Amicĭ..., dar apoĭ aruncându-şĭ privirea prin sală şi observând că se aflaŭ de faţă şi câţi-va uitlanderĭ, se întrerupse spunând: Intr'adevĕr, vĕd că nu sunt numaĭ amicĭ aicĭ... Şi reluă, adresându-se auditoriuluĭ cu aceste cuvinte: *Amicĭ, hoţi şi asasinĭ!*

Când bĕtrânul preşedinte vrea să vorbească despre Cecil Rhodes, nu-ĭ pronunţă numele, ci zice: *Acel asasin!* şi toţi pricep despre cine este vorba. După prinderea flibustierilor luĭ Jameson, aflând că Rhodes nu se află între ceĭ prinşi, Krueger clătină din cap şi zise: «La ce ne pot fi de folos căţeluşiĭ, când dulăul cel mare nu e în mâinele noastre».

Lorduluĭ Chamberlain, ministrul de coloniĭ al Angliеĭ, Krueger i-a arătat în tot-d'a-una acelaşĭ dispreţ.

Acela, zice Krueger — latră tare, dar nu face nicĭ o-dată să se simtă muşcăturile luĭ! Se repede tot-d'a-una la picioare, dar nu 'şĭ înfige nicĭ o-dată colţiĭ! «De astă dată el a făcut încercarea, dar a primit un picior bine aplicat!»

Altă-dată fiind rugat să inaugureze un templu izraelit, a primit să asiste, şi la ceremonie a zis în mod solemn:

— In numele Domnuluĭ nostru Isus Christos, eŭ declar templul deschis!

DIN BULGARIA

(*De la coresp. nostru particular*)

Sofia, 24 Decembrie.

Ieri seară la ora 5 a avut loc «Pomul de Crăciun» al românilor de aci.

Din beneficiul rezultat de la serbarea românească dată la 13 Noembrie în Sofia, după cum am arătat în alt numĕr, s'a cumpĕrat pentru elevele şi elevii săraci aĭ şcoaleĭ române: ghete, rochiĭ, jachete, haine, etc., în valoare de peste 300 leĭ.

Direcţiunea şcoaleĭ împreună cu corpul didactic aŭ întocmit un prea frumos pom împodobit cu fructe poleite, bomboane, jucăriĭ, steagurĭ de hârtie, etc.

Serbarea s'a făcut în localul şcoaleĭ, luând parte personalul onor. Agenţieĭ diplomatice române, colonia şi şcoala.

S'a cântat de corul şcoaleĭ: *colinde, plugușorul, cântece de stea*; s'a jucat piesa *Naşterea Domnuluĭ Christos* de elevii şcoaleĭ.

După acestea s'a distribuit de preşedintele societăţiĭ române de ajutor «Unirea» obiectele cumpĕrate, împreună cu fructele şi bomboanele atârnate în pom.

Serbarea a reuşit foarte bine. Ce bucurie pentru copiĭ, maĭ ales pentru ceĭ săracĭ, aĭ căror părinţi sunt mulţumiţi a le procura măcar ceva de mâncare pentru aceste sĕrbătoriĭ!

Această iniţiativă ar trebui să găsească resunet, scopul eĭ fiind dublu: Păstrarea datinelor strămoşeşti şi apoĭ bucuria elevilor săracĭ de Crăciun, sĕrbătoarea lor.

V. Naum.

Palatul episcopal din Galaţi

— Vezi ilustraţia —

Gravura noastră de azĭ reprezintă palatul episcopal din Galaţi, construit de curând, şi care e unul din edificiile importante şi din podoabele oraşuluĭ.

El se află situat la capĕtul stradeĭ Domneşti, peste drum de Grădina Publică.

Planul palatuluĭ a fost lucrat de d. arhitect Dobrescu.

CRONICI FEMENINE

Educaţiunea morală

Colega mea *Olimpia* vĕ vorbeşte cu multă competinţă în cronicele sale, intitulate «Femeea şi sănătatea în familie», despre *Educaţia fisică*, de care are nevoe femeea.

Eŭ, spre a complecta această importantă chestiune a educaţieĭ viitoarelor mame, vĕ voiŭ vorbi despre educaţia morală, căcĭ, în educaţia tinerelor fete, morala ocupă un mare loc, prin chiar felul misiuneĭ pe care ele o aŭ de împlinit în familie.

Femeea, după expresia Monsenioruluĭ Dupanloup, episcop de Orléans, care a scris o importantă lucrare intitulată: *Lettres sur l'éducation des filles et sur les études qui conviennent aux femmes dans le monde*, — e trimeasa luĭ D-zeŭ în căminul familieĭ. Voiŭ adăoga că ea trebue să întreţină flacăra dulce şi senină a virtuţilor, cari fac demnitatea şi fericirea. Ea e sprijinul bărbatuluĭ şi mângâetoarea luĭ în grelele încercări ale vieţeĭ şi, când el se simte slăbind, în ea trebue să-şĭ găsească sprijinul. In fine ea e destinată a-şĭ pregăti copiiĭ pentru luptele vieţeĭ, a le da solidele principiĭ cari vor trebui să-ĭ călĕuzească, şi puterea sufletească necesară spre a-şĭ împlini datoriile.

Spre a desvolta aceste virtuţi la aceĭ ce sunt destinaţi a-ĭ urma în viaţă, trebue ca ea să le posedă maĭ întĕiŭ şi numaĭ educaţia poate să ĭ le dea. E o instrucţie cu totul specială, care nu poate fi învĕţată după carte şi care e maĭ ales opera mameĭ.

Primele noţiunĭ ce trebue să se infiltreze în spiritul copiilor de ambele-sexe, sunt acelea ale datoriilor ce vor avea de împlinit. Ele sunt baza moraleĭ la toate popoarele, temelia tuturor religiunilor; ele sunt înscrise în caractere foarte citeţe în toate conştiinţele cinstite.

Onestitatea strictă, riguroasă, care nu recunoaşte nicĭ compromisurĭ, nicĭ slăbiciunĭ, probitatea care nu se dă înapoĭ de la nicĭ un sacrificiŭ, respectul adevĕruluĭ, ţinerea cuvîntuluĭ dat, oroarea de minciună, spiritul de devotament şi de sacrificiŭ, sunt virtuţi la cari nu se poate ajunge de cât printr'o serie de silinţe, sprijinite pe o voinţă fermă şi pe o lungă obicĭnuinţă, cari sunt fructul uneĭ educaţii solide.

Zina.

O CUGETARE PE ZI

Cine-va nu 'şĭ scrie amintirile de cât când are nevoie de un confident nesimţitor, care nu consoală, dar care ascultă.

O scenă duioasă la Palat

O scenă, care a impresionat adânc pe ceĭ din palatul regal, s'a petrecut zilele trecute.

D. general Manu, ministru de finanţe, se afla în audienţă şi povestea M. S. Regelui mizeria în care se află o mare parte a populaţieĭ din Dobrogea şi Tutova.

Suveranul rĕspunse atunci ministruluĭ de finanţe:

— Nu se poate, d-le general, să le venim în ajutor?—Majestate, zise d. general Manu, nu putem face nimic, căcĭ nu avem banĭ.

Micul principe Carol, care era de faţă şi asculta cu multă atenţiune convorbirea ce se urma, interveni numaĭ de cât şi zise:

— Unchiule, dacă vreĭ, daŭ eŭ ceĭ douĭ banĭ de aur. Pentru săraciĭ din Dobrogea, să daŭ piesa cea mare, iar pentru ceĭ din Tutova, piesa cea mică.

Drept orĭ-ce rĕspuns, M. S. Regele, cu ochiĭ umeziĭ, luă în braţe pe nepotul sĕŭ şi-l sărută.

Trebue să adăogăm acum, că cele douĕ piese de aur îşĭ aŭ şi ele legenda lor.

Dacă nu ne înşelăm, cea mică a fost dăruită de M. S. Regele când micul principe a împlinit un an, iar piesa cea mare 'ĭ s'a dăruit după ce micul principe a scăpat din greaua boală de care a suferit.

Carmen Sylva

— Conferinţă —

Dăm aci, după cum am făgăduit în numĕrul de erĭ, interesanta conferinţă despre «Carmen Sylva», ţinută la Institutul Canadian-francez din Ottawa (Canada) de către d-şoara Barry, conferinţă pe care o găsim în ziarul francez «La Patrie, care apare la Montréal, în Canada:

«Nu există de cât o fericire: datoria. Nu e de cât o mângâere: munca. Nu e de cât o plăcere: frumosul».

Femeea care punea aceste rînduri în cartea sa: *Cugetări*, şi care, ridicată la cele maĭ înalte demnităţi din lumea aceasta, şi-a găsit fericirea şi mângâerea într'o viaţă de muncă şi în împlinirea datorieĭ sale, mi s'a părut o personalitate vrednică de a fi prezintată bine-voitoruluĭ meŭ auditoriŭ.

Istoria a avut rare-orĭ prilejul de a se opri înaintea unor calităţi şi a unor virtuţi maĭ demne de atenţiune ca acelea ale Elisabeteĭ, regina Românieĭ, cunoscută maĭ mult sub numele de Carmen Sylva, care a voit să se supună legeĭ munceĭ şi a căreĭ operă cu totul intelectuală va rĕmânea.

Paulina-Ottilia-Luisa-Elisabeta, prinţesă de Wied, s'a născut la castelul Neuwied, pe malurile Rinuluĭ, la 29 Decembrie 1844.

Străbuna eĭ, prinţesa Luisa de Wied, pe lângă o frumuseţe uimitoare, era şi muzicantă, picioare şi poetesă de merit.

Tatăl viitoareĭ regine a Românieĭ, prinţul Hermann de Wied, prin erudiţia şi lucrările luĭ filosofice, rĕmase celebre, şi-a câştigat un loc de invidiat în regatul literelor.

Soţia luĭ, Maria de Nassau, mama eroineĭ noastre, prin calităţile eĭ sufleteşti, atrăgea aşa de mult pe toţi, în cât a fost numită «Zina Rinuluĭ», o zină blândă şi bună, care rĕspândea bine-facerile în preajma eĭ.

Elisabeta de Wied a moştenit darurile preţioase ale tatăluĭ eĭ: talentul, sentimentul frumosului şi cultul literelor. Apoĭ sensibilitatea fermecătoare, amabilitatea, mişcătoare, trebuinţa de a se devota le-a moştenit de la mama eĭ.

Mediul iarăşĭ a influenţat'o mult. Prinţului Herman şi femeeĭ sale le plăcea să se înconjoare de o societate instruită şi saloanele din Neuwied eraŭ foarte primitoare pentru savanţi, literaţi şi artişti.

Copila.—Tînĕra fată

Conferenţiara povesteşte apoĭ micile întâmplărĭ şi trăsăturile caracteristice ale copilărieĭ prinţeseĭ Elisabeta, care s'a scurs liniştită la umbra marilor copacĭ din castelul Monrepos, locuinţa de vară a familieĭ de Wied.

Apoĭ vorbeşte despre prima întâlnire,—bine înţeles, puţin banală,—a prinţeseĭ cu prinţul Carol de Hohenzollern, care o primi în braţe, după o căderе aproape primejdioasă, pe scara unuĭ castel din Berlin. Câţi-va aniĭ după acea întâlnire, prinţul Carol cerea mâna Elisabeteĭ, a căreĭ amintire îĭ se întipărise adânc. Prinţul domnea de 3 aniĭ asupra Românieĭ, şi atât dorinţa poporuluĭ cât şi cea tainică a inimeĭ sale cereaŭ ca el să-şĭ aleagă o soaţă.

Conferenţiara aminteşte că,—după ce s'a logodit,—Carmen Sylva a zis: «Mĕ simt în acelaşĭ timp foarte umilită şi foarte mândră. Trebue să fiĭ silită să ridicĭ ochiĭ spre a vedea pe acela pe care-l iubeştĭ».

In 1869 se celebrează nunta Elisabeteĭ şi dînsa îşĭ ia rolul mare şi frumos de a-şĭ înălţa supuşiĭ prin cultivarea literelor şi artelor.

Femeia, soţia, mama

Sarcina ce şi-o luase, era grea. Ea se puse însă cu însufleţire pe lucru, învĕţă limba ţăreĭ, care în curênd nu maĭ avu secrete pentru dînsa.

Spre a-şĭ cunoaşte poporul pe deplin, dădu audienţe la toate persoanele cariĭ cereaŭ să fie primite, ascultând cu o bunătate fermecătoare confidenţele fie-căruia şi străduindu-se să arate tuturor, că ea nu era numaĭ suverana, ci şi amica şi mama lor. Ea a înfiinţat ateliere de ţesut, de brodat, industria naţională a fost în deosebi încurajată de dînsa şi, după îndemnul eĭ, multe doamne începură să poarte costumul naţional.

Fericirea Carmen-Sylveĭ atinse culmea, când născu o fetiţă gingaşă, asupra căreia îşĭ revĕrsă toată dragostea, aşa că nu se maĭ putu mângâia la pierderea eĭ. Prinţesa Maria muri la vîrsta de 4 aniĭ, şi moartea eĭ lăsă în sufletul Elisabeteĭ un gol pe care nimic nu-l maĭ putu umple. Pe piatra de pe mormîntul aceleĭ copiliţe aşa de mult iubite, se citesc următoarele cuvinte pline de credinţă şi de speranţă: «Nu plângeţi, ea nu-ĭ moartă, ea doarme».

Durerea eĭ o urmăreşte de atunci necontenit şi dă nota melancolică a tuturor operelor sale.

Când a început să-şĭ publice operele, regina Românieĭ şi-a ales pseudonimul de Carmen Sylva, nume pe care l'a acoperit de glorie, căcĭ îndouita coroană de poetă şi de suverană înconunună în acelaşĭ grad fruntea eĭ, aşa de nobilă şi de demnă.

Cadrul, care prinde de minune natura poetică şi visătoare a Carmen Sylveĭ, e castelul Peleş, reşedinţa eĭ luxoasă şi regală din Sinaia. Cabinetul de lucru al regineĭ, unde-şĭ petrece zilele-ĭ fericite, pe cariĭ le numeşte «zi-

---

51

Amorurile Blestemate

Roman de Carolina Invernizio

PARTEA A TREIA

Visiunile trecutuluĭ.—Adulteră!—Strigătul uneĭ mame!

I

— In a luĭ nu, rĕspunse dînsa brusc; însă n'o să fie cruţată amanta luĭ, nevasta fiuluĭ meŭ.

—Contesa Giovana? Ah! d-nă, no insulta; e o creatură curată şi sfîntă.

— Adevĕrat? rĕspunse Maria cu ironie. Tăgăduieşti că nora mea nu vine aci de două orĭ pe sĕptĕmână cel puţin spre a se întâlni cu Fabio?

— Contesa Giovana nu vine pentru dînsul, ci pentru că şi-a luat angajamentul d'a protegia o mică orfană, o fetiţă pe care fiul meŭ a adoptat-o.

Contesa Maria fu isbită de o durere care o făcu să se îngălbenească, însă rĕmase cu totul stăpână asupra-şĭ.

— Frumoasă scuză pentru ca douĭ amanţi să se poată întâlni! Bătrânul încruntă din sprîncene.

— Iţi spun că judecĭ foarte greşit pe nora d-tale.

Ochiĭ Marieĭ scînteiară.

— Eşti şi d-ta ca bărbatul meŭ care crede că Giovana e personificarea virtuţeĭ şi a onoareĭ? Insă te asigur că dînsa n'o să fure mult timp acest respect şi această consideraţie. Din cauza eĭ fiul meŭ e în ceartă continuă cu tatăl sĕŭ, însă când contele va afla că Giovana are un amant pe care vine să 'l viziteze în ascuns...

Uşa salonuluĭ se deschise d'o dată şi intră Fabio galben, cu faţa schimbată.

Maria se ridică; de asemenea şi d. Damiani.

— Minţi, d-nă, şi e o josnicie să acuzi pe contesa Giovana.

Câte-şĭ treĭ păreaŭ a se măsura cu privirea.

— D-ta nu mĕ cunoşti de-mĭ vorbeşti ast-fel, zise contesa cu mândrie.

— Da, te cunosc, doamnă, rĕspunse avocatul fără să-şĭ plece ochiĭ; eşti mama conteluĭ Arnaldo, pe care eŭ ar trebui să-l urăsc din multe motive, însă maĭ întĕiŭ de toate pentru că face nefericită pe nevasta sa. In loc să'l urăsc însă, eŭ am căutat toate mijloacele ca să-l apĕr, să-l protejez, să-l smulg din mâinile aceleĭ nenorocite fete, pentru care o să se rostogolească în ruină, el cu familia luĭ, şi care o să-l târască în mocirlă rîzând în acelaşĭ timp de dînsul, pentru că nu'l iubeşte, ci'l dispreţuieşte din toată forţa.

— Ce ştiĭ d-ta? exclamă Maria cu o voce plină de aşa mânie şi aşa de schimbată, în cât bătrânul Ludovic tresări.

Insă dînsul rĕmase mut.

— Ştiŭ maĭ mult de cât crezĭ, d-nă. Şi dacă d-ta, în loc să urmăreşti pe nora d-tale care nu se ascunde de nimenĭ şi vine aci cu fruntea sus, puternică în conştiinţa eĭ curată, aĭ supraveghia puţin pe fiul d-tale, n'aĭ trece acum prin riziculde a'l vedea în curênd perdut.

Maria dete din umeriĭ cu un aer de dispreţ.

— Să nu crezĭ că cu sperieturile astea aĭ să mĕ înşelĭ şi să-mĭ închizĭ gura. D-ta te încercĭ să'ţĭ aperĭ cauza şi pe aceea a femeeĭ pe care o iubeştĭ de când era copilă aruncând ocara asupra neprevĕzĕtoruluĭ care, condus de mine, pentru că era un băiat neştiutor, a făcut prostia de a-ĭ da numele sĕŭ. Arnaldo al meŭ nu are trebuinţă să fie apĕrat de d-ta: Cruţă-ţĭ osteneala şi bagă de seamă maĭ bine la d-ta însuţi.

— Aci nu are a-şi imputa nimenĭ nimic, d-nă.

— Cine ştie. Poate dacă aĭ trece în revistă trecutul d-tale şi pe al tatăluĭ d-tale, aĭ găsi motiv d'a te alarma.

— D-nă contesă!... bolborosi bătrânul, în prada uneĭ emoţiunĭ vĕdite.

— Te opresc d'a insulta pe tatăl meŭ, exclamă Fabio palid de mânie. Dacă nu aĭ respect pentru ceĭ viĭ, lasă cel puţin în pace pe morţi.

Maria rĕmase liniştită.

— N'aĭ vorbit d-ta rĕŭ de fiul meŭ? Acum suntem achitaţi. Scuzaţi-mĕ că v'am deranjat. Eŭ am venit aci pentru ca să mĕ asigur că bănuelile mele sunt fondate, dacă nora mea vine aci în vizită. D-ta însuţi mi-aĭ confirmat aceasta, prin urmare n'am ce să maĭ fac aci.

D. Damiani întinse un braţ.

— Scuză-mĕ. D-ta trebue să'mĭ promiţĭ că contesa Giovana n'o să fie plictisită pe baza unor bănuelĭ pe cariĭ eŭ cred că le-am risipit întru totul. Şi dacă vr'o calomnie infamă asupra noreĭ d-tale va ajunge la urechea bărbatuluĭ saŭ fiuluĭ d-tale, atunci d-ta însăţi s'o aperĭ.

Ochiĭ scînteetorĭ aĭ luĭ Ludovic se aţintiră cu tărie asupra Marieĭ.

— Bine, rĕspunse dînsa încet ca şi cum îşĭ cântăria cuvintele, dar promiteţi-mĭ că n'o să vorbiţĭ nicĭ d-voastră Gioavaneĭ nimic despre mine.

Fabio era aşa de turburat, încât d'abia putu să facă un semn de afirmare din cap.

Faţa luĭ Damiani se înseninâ întru cât-va.

— O! de asta poţĭ să fiĭ sigură, d-nă.

Insoţi el însuşĭ pe contesă până la uşa din stradă.

— Păzeşte-te d'a vorbi de mine.

— Nu ştiĭ că tăcerea noastră reciprocă ne face complicĭ? rĕspunse dînsa încet. George, nu 'ţĭ zic adio, ci la revedere, pentru că sunt sigură că o să ne revedem încă.

Iĭ întinse mâna, însă bătrânul nu i-o dete pe a sa.

Maria se prefăcu că nu observă asta, salută din cap zîmbind mereŭ şi eşi.

In acel moment se întorcea Lucia ţinênd pe Viveta în braţe.

Copila era îmbrăcată cu bogăţie; avea o rochiţă dintr'o stofă dăruită de Giovana.

Contesa vĕzuse stofa în camera noureĭ sale precum şi splendida'ĭ garnitură şi le recunoscu îndată.

Viveta nu dădu nicĭ o băgare de seamă aceleĭ doamne care se oprise ca s'o privească; pentru că vĕzuse pe d. Damiami în uşă.

— Bunicule, bunicule, strigă dînsa, a venit mama Giovana?

Contesa Maria 'şĭ stăpâni un strigăt şi, fără să întoarcă capul, porni spre stradă, unde o aştepta trăsura.

— Acasă! zise dînsa vizitiuluĭ.

Obrajiĭ iĭ era aprinşĭ, ochiĭ scînteietorĭ.

Venise ca să pună la cale o trădare, fără ca avocatul să observe şi descoperise două secrete teribile.

George Roberti trăia încă.

Mititica aceea pe care Fabio o adoptase era fiica luĭ şi a Giovaneĭ.

Nu 'ĭ zicea acesteia mamă? Şi nu era ridicol să creadă că avocatul dăduse numele sĕŭ aceleĭ orfane.

Ura Marieĭ contra noureĭ sale sporise din ziua când tînĕra femee se rĕsvrătise contra eĭ şi a luĭ Arnaldo, arătând că 'ĭ cunoaşte pe amândouĭ foarte bine.

Ameninţările luĭ George nu speriaŭ pe contesă.

Şi cu toate astea trebuia să ştie de ce era capabil acest om.

Cu încetul tot trecutul i se întorsese în minte.

II

La vîrsta de 20 de aniĭ, Maria, deşi foarte frumoasă, fiică unică şi moştenitoarea câtor-va milioane, nu găsise încă bărbat, din cauză că purtarea sa mândră, dispreţuitoare, depărta pe toţi pretendenţiĭ.

Nimenĭ nu era sigur de schimbările eĭ de dispoziţiune şi pretutindenĭ se şoptia că a avea o aşa femee ca tovarăşă, era a se arunca într'un iad.

Totuşi cu încetul părea a se modifica; se arătă maĭ rezervată, maĭ blândă; trufia eĭ părea a se preface într'o mândrie demnă, care dădea maĭ multă graţie persoaneĭ sale.

Toţi se felicitaŭ de această schimbare pe care o credeaŭ sinceră, dar care nu era de cât o prefăcĕtorie.

Maria avea sânge ferbinte în vine; frumoasa sa persoană chiema cele maĭ calde mângâieriĭ de amor.